

Preventivne aktivnosti Policijske uprave Celje za večjo varnost v cestnem prometu

Elvis Alojzij Herbaj, Policijska uprava Celje, Celje

Povzetek

Namen prispevka je seznanitev javnosti s problematiko varnosti v cestnem prometu na območju Policijske uprave Celje ter njene preventivne aktivnosti za večjo varnost različnih vrst udeležencev v cestnem prometu. V prispevku s statističnimi podatki najprej prikažemo problematiko varnosti cestnega prometa na območju Policijske uprave Celje v obdobju (1999–2008 po nekaterih kategorijah udeležencev (vozniki enoslednih vozil, problematika vožnje pod vplivom alkohola), s tem da so podatki o prometnih nesrečah s smrtnim izidom in smrtnimi žrtvami zajeti do konca avgusta 2009. Zatem prikažemo metode in načine, kako smo se odzvali na problematiko in koga vse smo vključili v aktivnosti.

Prispevek je namenjen strokovni javnosti (vsem policistom, vodilnim na posameznih policijskih upravah, kot tudi zaposlenim v Policijski akademiji, ki usposabljuje tako kandidate za policiste kot policiste za opravljanje policijskih nalog) in zunanji javnosti (vsem kategorijam voznikov enoslednih vozil, vsem ostalim aktivnim udeležencem cestnega prometa), kot tudi širši javnosti, predvsem pa medijem, srednješolskim ustanovam, avtošolam, izpitnim centrom ...

Na enem mestu smo prikazali aktivnosti, ki so usmerjene v večjo varnost udeležencev cestnega prometa, obenem pa so odraz razmišljanj in aktivnosti pristojnih za varnost cestnega prometa na območju Policijske uprave Celje, temelječe na večletnih izkušnjah, predvsem pa izvedenih aktivnostih v zadnjih osmih mesecih.

Ključne besede: prometna varnost, preventivne aktivnosti, voznik motornega kolesa, alkohol, vožnja pod vplivom alkohola

1 Uvod

Na območju Policijske uprave Celje (v nadaljevanju PU Celje) se stanje varnosti v cestnem prometu v zadnjih desetih letih s statističnega vidika izboljšuje. To lahko trdimo vsaj glede na skupno število prometnih nesreč, število umrlih in hudo telesno poškodovanih. Na območju PU Celje se je obdobju od leta 1999 do konca leta 2008 skupno zgodilo 45.850 prometnih nesreč. V prometnih nesrečah do konca avgusta 2009 je umrlo 379 oseb. Od tega je umrlo 69 udeležencev na enoslednih motornih vozilih (vozniki motornih koles, koles z motorjem, koles s pomožnim motorjem in sopotnikov na takšnih vozilih) in 26 kolesarjev. Delež umrlih udeležencev enoslednih motornih vozil tako znaša 18,21 %, delež umrlih kolesarjev znaša 6,86 %. Skupni delež umrlih enoslednih udeležencev cestnega prometa pa znaša 25,06 % vseh udeležencev cestnega prometa oziroma vsak četrti udeleženec prometne nesreče s smrtnim izidom na območju PU Celje od leta 1999 do konca avgusta 2009 je bil voznik ali potnik na enoslednem vozilu.

Naslednji od zaskrbljujočih podatkov udeležencev prometnih nesreč je vožnja pod vplivom alkohola. V ocenjevalnem obdobju se je zgodilo 4.765 prometnih nesreč, v katerih je bil vsaj eden izmed neposrednih udeležencev pod vplivom alkohola. Tako znaša desetletni delež alkoholiziranih udeležencev prometnih nesreč kar 10,39 %. Ta delež niha od 9,18 % v letu 2004 do 12,55 % v lanskem letu. Povprečna stopnja alkoholiziranosti povzročiteljev prometnih nesreč

s smrtnim izidom v tem obdobju znaša 1,69 ‰. Najnižja povprečna stopnja alkoholiziranosti povzročiteljev prometnih nesreč v tem obdobju je znašala 1,40 ‰ (leta 2004), najvišja pa 1,96 ‰ (leta 2000).

Navedeni razlogi so nas privedli k razmišljanju, da moramo policisti, poleg represivnih ukrepov, izvesti še kaj drugega. Nastali so različni preventivni projekti, ki jih predstavljamo v nadaljevanju.

2 Preventivne aktivnosti PU Celje v letu 2009

Policisti PU Celje smo že takoj v začetku leta zastavili nekaj projektov preventivnih aktivnosti, s katerimi smo želeli doseči več učinkov. Od seznanjanja javnosti o problematiki na področju varnosti kolesarjev, voznikov enoslednih motornih koles, voznikov začetnikov in zlorabe alkohola do osveščanja javnosti z aktivnostmi policije za zmanjšanje problematike ter z izvajanjem določenih aktivnosti spremeniti odnos in miselnost samih posameznih kategorij udeležencev cestnega prometa, katerim so aktivnosti namenjene.

V nadaljevanju zaradi omejitve obsega članka ne bomo predstavili vseh preventivnih aktivnosti, ki smo jih izvajali, temveč bomo predstavili le dve najbolj izstopajoči, in sicer:

- preventivne aktivnosti za večjo varnost voznikov motornih koles in
- preventivne aktivnosti za preprečevanje zlorabe alkohola v cestnem prometu.

3 Preventivne aktivnosti za večjo varnost voznikov motornih koles

V zadnjih desetih letih je na cestah celjske regije umrlo 69 udeležencev cestnega prometa, ki so uporabljali enosledno motorno vozilo, in sicer: 43 voznikov motornih koles, 15 voznikov koles z motorjem, 7 sopotnikov na motornem kolesu, 3 sopotniki na kolesu z motorjem ter 1 voznik kolesa s pomožnim motorjem.

Tabela 1: Število vseh umrlih v PN na območju PU Celje po posameznem let, v primerjavi s številom umrlih udeležencev enoslednih vozil in njihov delež v skupnem številu v obdobju 1999–avgust 2009

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009*
št. vseh umrlih	37	39	45	46	29	37	32	27	41	33	13
št. umrlih enoslednih udeležencev PN	3	5	7	5	3	6	7	8	11	11	3
Delež umrlih / št. PN	8,1 %	12,8 %	15,5 %	10,8 %	10,3 %	16,2 %	21,8 %	29,6 %	26,8 %	33,3 %	23,1 %

* dne 31. avgusta 2009

Med vzroki teh prometnih nesreč je najpogostejši vzrok neprilagojena oziroma prekoračena hitrost samostojno oziroma v povezavi s še nekaterimi drugimi vzroki (alkohol, vožnja po nasprotnem smernem vozišču, izsiljevanje prednosti). Tovrstnih prometnih nesreč s smrtnim izidom je bilo kar 36 oziroma 52,17 % vseh prometnih nesreč. Kot drugi najpogostejši vzrok prometnih nesreč je nepravilno prehitevanje z 10 primeri, kar pomeni 15,1 % delež vseh nesreč. Od tega je v 6 primerih nepravilno prehiteval voznik motornega kolesa oziroma kolesa z motorjem sam, v 4 primerih (po dvakrat voznik osebnega in voznik tovornega avtomobila) pa drugi udeleženci v cestnem prometu. Na tretjem mestu sledi s skupno 9 primeri (v dveh primerih je bil sovrzrok še vožnja pod vplivom alkohola voznika osebnega avtomobila) vožnja po nasprotnem smernem vozišču, kar pomeni 13,6 % delež prometnih nesreč. Na četrtem mestu,

ko govorimo o klasičnem izsiljevanju prednosti, je s 5 primeri tovrstnega vzroka za nastanek prometnih nesreč, izsiljevanje prednosti, kar pomeni 7,6 % delež.

Še nekaj besed o povzročiteljih tako hudih prometnih nesreč. Vozniki enoslednih vozil so povzročili 54 prometnih nesreč s smrtnim izidom, pri čemer je umrlo 45 voznikov vozil ter 8 sopotnikov na vozilu (5 sopotnikov na motornem kolesu ter 3 na kolesu z motorjem). 13 prometnih nesreč so zakrivili vozniki osebnih avtomobilov, 2 prometni nesreči sta povzročila voznika tovornega avtomobila, po 1 prometno nesrečo s smrtnim izidom sta povzročila voznik delovnega stroja in kolesar. V 3 primerih pa sta bila za prometno nesrečo odgovorna oba (voznik motornega kolesa in voznik osebnega avtomobila).

Ti podatki potrjujejo našo tezo, da je populaciji voznikov enoslednih motornih vozil, predvsem motornih koles, potrebno nameniti večjo pozornost s posebnimi preventivnimi aktivnostmi in pristopom.

Sredi januarja leta 2009 smo bili seznanjeni, da v Sekciji avtošol in Direktoratu za upravne notranje zadeve MNZ ugotavljajo, da učitelji vožnje motornih vozil A kategorije po večini ne vozijo motornih koles in premalo obvladajo praktične prvine obvladovanja motornih koles, tako da svoje izkušnje težko prenašajo na kandidate za voznike motornih koles. Zdelo se nam je primerno, da svoje izkušnje obvladovanja motornih koles ponudimo vsem učiteljem vožnje motornih vozil A kategorije avtošol iz območja Izpitnih centrov Celje in Velenje, saj na našem območju deluje 14 avtošol. Tako smo že meseca januarja poslali pisno vabilo vsem avtošolam z našega območja in jih povabili na enodnevno srečanje s praktičnim usposabljanjem. Na naše povabilo se je pozitivno odzvalo 8 avtošol. Ker je bil interes izkazan, smo pristopili k načrtovanju konkretnih aktivnosti in 10. marca 2009 na avtopoligonu Združenja šoferjev in avtomehnikov Celje izvedli teoretični in praktični del usposabljanja za 14 učiteljev vožnje motornih vozil A kategorije.

V uvodnem delu smo jim predstavili osnovne statistične podatke o stanju prometne varnosti in posledicah prometnih nesreč, s poudarkom na udeležbi voznikov enoslednih vozil. Zatem je policist Postaje prometne policije Celje izvedel teoretičen del usposabljanja, kjer je predstavil najpomembnejše sklope. Tako je predstavil naslednje sklope:

- osnovno-obvezno in dopolnilno opremo motoristov,
- položaj voznika na motornem kolesu, speljevanje, usmerjanje pogleda, položaj voznika v zavoju,
- pravilno zaviranje v različnih situacijah in na različne načine,
- predvidevanje voznika kot osnovno pravilo varne vožnje motornega kolesa,
- reakcijski čas, pot zaviranja in pot zaustavljanja,
- vožnja v dežju, vetru, v skupini in
- poškodbe motoristov in ravnanje ob nudenju prve pomoči poškodovanemu na kraju prometne nesreče s praktičnim prikazom pravilnega snemanja čelade.

Zatem smo učiteljem omogočili, da so svoje spretnosti najprej preizkusili na simulatorju vožnje motornega kolesa, ki ga uporabljajo tudi policisti.

Po teoretični predstavitvi, preizkusu snemanja čelade poškodovancu in simulatorja smo učitelje vožnje povabili na poligon, kjer so jim naši policisti inštruktorji najprej predstavili prvine poligona, ki so ga postavili in pojasnili, zakaj se posamezna prvina vadi. Po predstavitvi in pomenu posamezne prvine so policisti prevozili poligon, nato pa je bil na razpolago za trening učiteljem vožnje. Eden izmed policistov je vsakemu učitelju posebej pojasnil, kje so storili napake in kako jih odpraviti oziroma kako naj posamezno vajo opravijo. Tako je med vajo učiteljev čas, namenjen enodnevnemu druženju, kar prehitro minil.

Preden pa smo se razšli, smo učitelje povabili, da izpolnijo anketni vprašalnik, ki smo ga sestavili ravno z namenom, da ugotovimo njihova stališča o organizaciji enodnevnega usposabljanja. Respondenti so pobudo za organiziranje usposabljanja, pripravo (teoretični in praktični del), izvedbo, termin in strokovnost policistov ocenili z zelo visoko oceno. Izrazili so pričakovanje, da tovrstno usposabljanje ni bilo zadnje, predlagajo celo, da bi takšna usposabljanja izvajali dvakrat letno in to vsako leto. Prav tako si želijo, da bi na takšna srečanja povabili tudi člane Izpitnih komisij, da bi tudi oni sodelovali, tako kot slušatelji pa tudi preizkušanci na poligonu, da bi tudi sami spoznali, da včasih na izpitnih vožnjah od kandidatov zahtevajo preveč oziroma celo stvari, ki jih v praksi ni moč izvesti.

Na podlagi njihovih odgovorov bomo poskusili bodoča usposabljanja prilagoditi njihovim željam, potrebam in pričakovanjem.

Po enodnevnem usposabljanju učiteljev vožnje motornih vozil A kategorije smo na naše, že tradicionalno srečanje, povabili predstavnike (predvsem predsednike) motoklubov z našega območja. Še pred samim sestankom smo izdelali novo zloženko in plakat na temo nevarnosti, ki prežijo na voznike motornih koles, dopisali smo nekaj preventivnih nasvetov za varno vožnjo ter obenem povabili na praktično usposabljanje, ki bo namenjeno vsem zainteresiranim voznikom motornih koles. Na naše vabilo 20. marca 2009 se je odzvalo kar 27 predstavnikov različnih motoklubov. Na srečanje smo povabili tudi predsednika Društva paraplegikov Jugozahodne Štajerske gospoda Janeza Hudeja, ki je paraplegik že 28 let, invalid pa je postal kot 18-letni voznik motornega kolesa, ki je imel hudo prometno nesrečo.

Na srečanju smo predstavnikom predstavili nekaj statističnih podatkov o prometni varnosti, s poudarkom na voznikih motornih koles. Zatem je g. Hudej predstavil svojo bolečo izkušnjo in pozval predsednike motoklubov, da tudi njegov poziv po spoštovanju prometnih predpisov in njegove izkušnje prenesejo do članov svojih klubov. Zatem smo predstavili aktivnosti, ki jih za voznike motornih koles pripravljajo policisti Postaje prometne policije Celje v letošnjem letu. Kasneje smo v sproščenem pogovoru s predsedniki motoklubov dorekli še nekaj podrobnosti o sodelovanju, predvsem pa o tem, da nas bodo sproti seznanjali z vsemi ugotovljenimi nepravilnostmi, ki jih bodo ugotovili v zvezi s cestno infrastrukturo in/ali prometno signalizacijo. Poleg nas bodo o tem obveščali tudi ustrezne službe, ki so odgovorne za vzdrževanje cestne infrastrukture in prometne signalizacije. Dogovorili smo se, da bomo policisti vsa njihova sporočila preverili in v primeru, da bomo ugotovili dejanske pomanjkljivosti, o njih takoj pisno obvestili ustrezne službe.

Ker je pomembno, da so s prihajajočo motoristično sezono seznanjeni vsi udeleženci cestnega prometa, saj po nekajmesečnem zatišju na ceste ponovno prihrumi vsako leto več voznikov motornih koles, smo 25. marca 2009 sklicali tiskovno konferenco, na katero smo povabili vse elektronske in tiskane medije. Kot zapisano, je bil namen javnost seznaniti s podatki o stanju prometne varnosti voznikov motornih koles, opozoriti javnost na njihovo ponovno prisotnost ter obenem povabiti vse lastnike motornih koles, da se udeležijo prireditve, ki jih organiziramo za njih ter da tudi njih opozorimo na odgovorno udeležbo v cestnem prometu. Tiskovne konference se je udeležilo 15 predstavnikov različnih medijev, ki so v naslednjih dneh po tiskovni konferenci pripravili več odmevnih prispevkov na različnih TV postajah ter člankov v vseh tiskanih medijih.

Zadnjo odmevno prireditev, namenjeno vsem motoristom, smo izvedli v soboto 4. in nedeljo 5. aprila 2009 na avtopoligonu Ločica pri Šempetru v Savinjski dolini, ki se je je udeležilo več kot 700 voznikov motornih koles, od tega se je teoretičnega dela udeležilo 370 voznikov, 174 voznikov motornih koles pa je svoje znanje nadgrajevalo še v praktičnem delu usposabljanja na posebej prirejenem poligonu. Prireditve so se sicer udeležili vozniki motornih koles iz cele Štajerske, pa tudi širše (iz Ljubljane, Ribnice). Sicer smo na prireditve povabili vse lastnike

motornih koles, registriranih na območju PU Celje. V ta namen smo vsem lastnikom (3200 pisnih povabil) na dom poslali osebna vabila. Same prireditve so se udeležili predstavniki vseh motoklubov z območja PU Celje, v nedeljo, pa se je je, kot motorist, udeležil tudi v. d. generalnega direktorja slovenske policije.

Tudi ta prireditev je bila organizirana v dveh delih – enournem teoretičnem delu ter dvournem praktičnem delu. Glede na to, da je nemogoče, da bi se teoretični, predvsem pa praktični del, izvajal naenkrat za vse obiskovalce, smo usposabljanje izvajali v vnaprej objavljenih terminih, in sicer ob 9, 11, 13. in 15. uri, in to tako v soboto kot v nedeljo.

V teoretičnem delu je policist predstavil teme, ki smo jih predstavili že učiteljem vožnje motornih koles A kategorije. Zatem so obiskovalci v učilnici lahko preizkusili simulator vožnje motornega kolesa. Po teoretičnem delu je sledila praktična predstavitev pravilnega snemanja čelade poškodovanemu motoristu, kar so lahko vadili udeleženci pod nadzorom policista-motorista, ki je usposobljen za nudenje prve pomoči.

Zatem pa so se lahko vsi tisti motoristi, ki so to želeli (takšnih je bilo skupaj 174) lahko preizkusili na treh vzporedno postavljenih poligonih, tako da je sočasno lahko treniralo več motoristov. Preden pa je posameznik lahko pristopil k treningu na poligonu, je moral izkazati, da poseduje veljavno vozniško dovoljenje za vožnjo motornega kolesa, da je motorno kolo registrirano, prav vsak pa je moral opraviti še preizkus alkoholiziranosti.

Z aktivnostmi, namenjenimi voznikom motornih koles, smo nadaljevali tudi po območjih posameznih policijskih enot. Tako smo večji aktivnosti že izvedli v soboto 9. maja 2009 na območjih PP Mozirje in PP Rogaška Slatina. Na teh prireditvah je bil večji poudarek na praktičnem usposabljanju.

Upamo, da bomo z našimi aktivnostmi pripomogli k temu, da bo stanje prometne varnosti med vozniki enoslednih motornih vozil konec letošnje sezone boljše kot zadnja leta, ne samo na območju naše PU temveč celotne države.

4 Preventivne aktivnosti za preprečevanje zlorabe alkohola v cestnem prometu

Uživanje alkohola v Sloveniji pomeni »gentelmski delikt«. Pogosto je družbeno sprejemljivo, da se ob različnih priložnostih, tako veselih kot žalostnih, uživa alkoholne pijače, čeprav po končanem srečanju pogosto sedemo za volan prevoznega sredstva in se odpeljemo. Alkohol izjemno negativno vpliva na človekovo zaznavanje, zaradi česar obstaja veliko večja verjetnost, da bomo udeleženi v prometni nesreči, če smo predhodno uživali alkoholne pijače. Z višanjem stopnje alkohola v organizmu pa tudi rapidno raste verjetnost, da se bomo vpletli v konfliktno situacijo, katere posledica bo nastanek prometne nesreče.

S statističnega vidika se stanje varnosti v cestnem prometu na območju PU Celje glede na število prometnih nesreč v obdobju 2000–avgust 2009 sicer izboljšuje. Kljub temu pa je v tem obdobju na cestah celjske regije umrlo 341 ljudi.

Delež udeležencev prometnih nesreč, ki imajo v organizmu alkohol, pa žal ne spremlja trenda upadanja števila le-teh, temveč celo raste. Delež alkoholiziranih udeležencev prometnih nesreč na območju PU Celje od leta 2000 do 2008 niha med 9,18 in 12,55 % vseh udeležencev prometnih nesreč. Še bolj zaskrbljujoč pa je podatek o povprečnih stopnjah alkoholiziranosti povzročiteljev prometnih nesreč s smrtnim izidom v času med letom 2000 in avgustom 2009. Če je povprečna stopnja tovrstnih povzročiteljev v letu 2000 znašala 1,98 g/kg alkohola v krvi in se je nato nekako zniževala, pa se od leta 2006 dalje spet dviguje. Konec lanskega leta je tako

povprečna stopnja znašala 1,69 g/kg alkohola v krvi, medtem ko je stopnja letos še višja, saj znaša 1,84 g/kg alkohola v krvi.

Tabela 2: Število prometnih nesreč s smrtnim izidom na območju PU Celje od leta 2000 do avgusta 2009

Vrsta PN	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	8/2009	Skupaj
PN s SI	38	35	40	28	33	30	27	41	32	10	314

Tabela 3: Število umrlih v prometnih nesrečah s smrtnim izidom na območju PU Celje od leta 2000 do avgusta 2009

Posledice PN	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	8/2009	Skupaj
Mrtvi	39	44	46	29	37	32	27	41	33	13	341

Zgornji tabeli prikazujeta podatke o številu prometnih nesreč s smrtnim izidom (tabela 2) od leta 2000 do vključno 31. avgusta 2009) in število umrlih udeležencev le-teh v enakem obdobju (tabela 3). V prvoobarvanem (modrem) stolpcu so podatki za leto 2008, v drugoobarvanem (rdečem) stolpcu pa za obdobje do konca avgusta 2009. Lansko leto se je na območju PU Celje zgodilo 32 prometnih nesreč s smrtnim izidom, v katerih je umrlo 33 ljudi. Kar 16 prometnih nesreč so povzročili vozniki, ki so vozili pod vplivom alkohola oziroma je v njih umrla oseba, ki je bila pod vplivom alkohola. V letošnjih osmih mesecih pa se je zgodilo še 10 prometnih nesreč s smrtnim izidom, v katerih je umrlo 13 oseb. Med njimi je bilo 7 oseb, ki so vozile pod vplivom alkohola in povzročile prometne nesreče, v katerih je umrlo 9 oseb.

Ti podatki so bili povod za razmišljanje, kako javnost opozoriti na problem uživanja alkohola in aktivni udeležbi takšnega voznika v cestnem prometu, in kaj storiti, da bi se stanje izboljšalo. Na državni ravni obstaja Resolucija o nacionalnem programu varnosti cestnega prometa za obdobje 2007–2011, ki opredeljuje sistemske in dolgoročne procese in rešitve, s katerim bi se stanje varnosti na slovenskih cestah izboljšalo. Že v uvodu omenjene resolucije je zapisano: »V zapletenem sistemu je varnost cestnega prometa odvisna od odgovornega ravnanja posameznika, vzgojno-izobraževalnih in preventivnih organizacij, medijev, represivnih in pravosodnih organov, civilne družbe, gospodarskih družb, vodstev samoupravnih lokalnih skupnosti in ne nazadnje državnih organov.«. V resoluciji je zapisano, »da strategija doseganja ciljev in izvajanja ukrepov zagotavlja načrtno približevanje zastavljenim ciljem in njihovo doseganje« in nadaljuje, da »ustvarja podlago za skupno načrtovanje, izvajanje programa in vključitev vseh možnih dejavnosti in subjektov, ki so dolžni ali želijo kakor koli prispevati k varnosti v cestnem prometu. Omogoča sinergijo delovanja vseh organov na tem področju ob nenehnem usmerjanju, usklajevanju, nadzoru in vrednotenju vseh nadaljnjih strategij. Za uveljavitev strategije nacionalni program v splošnem predvideva uresničitev naslednjih osnovnih strateških nalog na državni in lokalni ravni«.

Zaradi dejstev, ki smo jih opisali na začetku, smo razmišljali, kaj storiti, da bi se stanje varnosti v cestnem prometu izboljšalo, da bi zmanjšali zlorabo alkohola v cestnem prometu. Predvsem pa smo se vprašali, koga poleg policije lahko vključimo ter na kakšen način jih lahko vključimo v izvajanje aktivnosti.

Neodvisno od resolucije smo menili, da moramo v aktivnosti vključiti predvsem vse tiste institucije, ki se poklicno ukvarjajo s problematiko alkohola (zdravstvene organizacije), predstavnike srednjih šol, predstavnike avtošol in civilne družbe, po možnosti invalidske

organizacije. Nazadnje se je izkazalo, da smo, razen pravosodnih organov, zajeli prav vse strukture, ki jih zajema tudi resolucija.

Pobudo za sodelovanje v projektu Alkohol RES UBIJA smo posredovali Splošni bolnišnici Celje, Psihiatrični bolnišnici Vojnik, Zavodu za zdravstveno varstvo Celje, Šolskemu centru Celje – Srednji šoli za storitvene dejavnosti in logistiko, Združenju šoferjev in avtomehanikov Celje ter Društvu paraplegikov jugozahodne Štajerske. Vsi povabljeni so se odzvali povabilu. Tako nam je uspelo združiti predstavnike državnega organa, javnih zavodov, interesnega združenja ter predstavnike civilne družbe.

Že na prvem sestanku smo našli skupne točke, ki so nas privedle do odločitve, da naše srečanje ne sme ostati pri sestanku. Odločili smo se za skupne aktivnosti, ki jih bomo izvajali vsaj do konca letošnjega leta, upamo pa, da bodo aktivnosti potekale vsaj eno do dve leti. Nastal je projekt, ki smo ga poimenovali Alkohol RES UBIJA.

Projekt zajema naslednje aktivnosti (projekt sproti dopolnjujemo z aktivnostmi, saj ne želimo, da smo kakorkoli omejeni, ne kadrovske niti vsebinsko):

- *Tiskovna konferenca* (izvedena 21. aprila 2009) v Narodnem domu Mestne občine Celje. Eden izmed namenov tiskovne konference je bil seznanitev javnosti z našim projektom. Drugo, pomembnejše, sporočilo te aktivnosti pa je bilo povabiti in privabiti k sodelovanju še druge subjekte. Tako smo na prireditve povabili vse župane občin Spodnjesavinjske regije, ravnatelje vseh srednjih šol in direktorje srednješolskih zavodov z istega območja ter predstavnike občinskih Svetov za preventivo in vzgojo v cestnem prometu z istega območja. Povabili pa smo tudi predstavnike sredstev javnega obveščanja.
- *Izdelava zbornika*. Vsi razpravljajoči smo se zavezali, da bomo izdelali pisne prispevke na temo problematike alkohola (vsak s svojega delovnega področja) in jih nato v obliki zbornika ponudili vsem srednješolskih, specialističnim in študijskim knjižnicam, lokalnim skupnostim in strokovnim organom z območja Spodnjesavinjske regije.
- *Predavanja* na različnih ravneh in različni ciljni publiki. V tem času smo že izvedli nekaj predavanj, nekaj pa jih bo sledilo v septembru, ob začetku novega šolskega leta ter seveda vse do konca letošnjega koledarskega leta.

Predavanja, ki smo jih že izvedli:

- Dve predavanji, namenjeni dijakom 4. letnikov Srednješolskega centra Celje z nazivom »Najbolj prometan dan – Nihče ni odveč«. Namen predavanja je bil opozoriti dijake na objestno vožnjo, vožnjo pod vplivom alkohola, vožnjo neizkušenih voznikov – voznikov začetnikov s konkretno predstavitvijo ugotovitev prometne nesreče, v kateri so le nekaj dni pred prireditvijo umrli 3 mladi ljudje (18-letni dijaki, voznik pa je vozil pod vplivom alkohola). Na prireditvi so sodelovali predstavniki Zavoda za zdravstveno varstvo Celje in Združenje šoferjev in avtomehanikov Celje (s skupnim projektom), Društva paraplegikov jugozahodne Štajerske in policisti Policijske uprave Celje.
- Predavanje, namenjeno dijakom 3. letnikov I. gimnazije Celje, z nazivom »Tehnično-prometni dan«, kjer smo ponovili predavanje z istovrstno tematiko tudi dijakom te gimnazije. Na predavanju je sodeloval predstavnik Združenja šoferjev in avtomehanikov Celje.

- Tri predavanja za dijake 2, 3. in 4. letnikov srednjih šol z območja Mestne občine Velenje, kjer smo jih, v sklopu obveznih izbirnih vsebin, opozorili na objestno vožnjo, vožnjo pod vplivom alkohola, vožnjo neizkušenih voznikov – voznikov začetnikov s konkretno predstavitvijo ugotovitev dveh prometnih nesreč, in sicer ene, v kateri so umrli 3 mladi ljudje (18-letni dijaki, voznik pa je vozil pod vplivom alkohola) ter druge, kjer je voznik motornega kolesa zaradi objestnosti in vožnje pod vplivom alkohola povzročil prometno nesrečo, v kateri je sam izgubil življenje. Na prireditvi so sodelovali predstavniki Združenja šoferjev in avtomehanicov Celje in Društva paraplegikov Jugozahodne Štajerske.
- 11. septembra 2009 smo v sklopu prireditev na 42. Mednarodnem obrtnem sejmu širši javnosti *predstavili naš projekt*, oz. aktivnosti, ki smo jih že izvedli, so v teku izvajanja ali jih bomo šele izvedli do konca letošnjega leta. Glede na to, da smo si zastavili širše naloge, ki jih načrtujemo za daljše časovno obdobje, smo se sodelujoči partnerji odločili, da v bodoče svoje aktivnosti predstavljamo kot ***Celjska interdisciplinarna akcijska skupina za varnost v cestnem prometu***.

Ker je problematika alkohola v cestnem prometu resnično velika, smo k sodelovanju povabili tudi predstavnike podjetja Dräger Slovenija, ki so predstavili napravo Interlock XT. Gre za sistem, ki preprečuje vžig motornega vozila, če je voznik pod vplivom alkohola. Omenjeno podjetje je Celjski interdisciplinarni akcijski skupini za varnost cestnega prometa za nekaj mesečno obdobje posodilo napravo Interlock XT, ki jo bomo uporabljali pri naših aktivnostih.

Prav tako so se nam pridružili predstavniki Avto-moto zveze Slovenije predstavili svoje aktivnosti (ti. družinska ura) ter nekaj pripomočkov – sistem očal »fatalvision«, ki prikazuje občutek opitosti različnih stopenj, naprave za preizkušanje reakcijskega časa, prikaz pa so popestrili še z vozilom Renault Laguna, ki je bil uporabljen v »crash testu« pri hitrosti 80 km/h, s čimer smo želeli prikazati tudi posledice prevelikih hitrosti.

V sklopu predstavitve na sejmu smo predstavili tudi nadaljevanje preventivnih aktivnosti za voznike motornih koles. Skupaj s partnerji smo izdelali 1400 posebnih odsevnih brezrokavnikov z napisom **PREDVIDIMO!** in posebnih zloženk s preventivno vsebino. Brezrokavniki so namenjeni so motoristom, ki naj bi jih nosili med vsako vožnjo, s pomočjo zloženske pa se seznanijo z najpotrebnejšimi informacijami, s katerimi si zagotovijo večjo varnost v cestnem prometu. Vsem lastnikom registriranih motornih koles z območja Upravne enote Celje smo 10. septembra 2009 po pošti poslali omenjene brezrokavnike in zloženske, na sejmu pa smo jih nekaj simbolično vročili predstavnikom moto klubov iz iste upravne enote. Vse prejemnike smo pozvali, da podarjene brezrokavnike uporabljajo v zaključku letošnje motoristične sezone, predvsem pa se nam pridružijo naslednje leto, ko bomo intenzivno pričeli z opozarjanjem na začetek nove motoristične sezone.

Do konca letošnjega leta načrtujemo izvedbo še nekaterih preventivnih aktivnosti, in sicer:

- v mesecu septembru:
  - bomo izvedli predavanja za starše dijakov srednjih šol z območja Mestne občine Celje, kjer bomo predstavili podobno problematiko kot dijakom, kjer bomo poudarili, da morajo tudi kot starši odigrati svojo vlogo in od svojih otrok zahtevati spoštovanje do norm. Posebej bodo pozvani, naj spremljajo, kako se njihovi otroci vedejo v cestnem prometu (kot vozniki začetniki, uživanje alkoholnih pijač in/ali drugih prepovedanih substanc – mamila, psihoaktivna zdravila).

- izvedli bomo tudi predavanja za dijake 1. letnikov srednjih šol na območju Mestne občine Celje, s poudarkom na odgovornem obnašanju v cestnem prometu, predvsem naj ne podležejo skušnjavi starejših, da uživajo alkoholne pijače, in če že uživajo alkoholne pijače, da ne sedejo za krmila svojih koles z motorjem in motornih koles.
- *v mesecu oktobru:*
  - *izdelujemo posebno zloženko* z informacijami o tveganem pitju, škodljivem pitju in boleznih odvisnosti od alkohola in oblikah pomoči in zdravljenja. Zloženko izdelujejo strokovnjaki Psihiatrične bolnišnice Vojnik, ki sodelujejo v projektu. Zloženka bo prvič predstavljena v sklopu prireditev, ki jih pripravljamo v sklopu nadaljnjih preventivnih aktivnosti. Po predstavitvi javnosti jo bodo policisti PU Celje delili vsem voznikom, ki bodo po streznitvi izpuščeni iz prostorov za pridržanje.
  - bomo *izdelali posebne plakate* v formatu velikosti A3 na temo alkohola in nevarnosti, ki jih ta predstavlja v cestnem prometu. Z dovoljenji lastnikov objektov bomo plakate izobesili na javnih krajih, kjer se zadržuje večje število ljudi (čakalnice avtobusnih in železniških postaj), predverja kinodvoran in srednjih šol, v trgovskih centrih, čakalnicah zdravstvenih zavodov in prostorih državnih organov. K sodelovanju bomo povabili tudi vse gostince na območju PU Celje, da v svojih lokalih izobesijo omenjeni plakat.
  - poleg tega nam je podjetje Dräger Slovenija za nekajmesečno uporabo posodilo posebno napravo – promilomat, ki ga bomo ponudili gostinskim lokalom, kjer bodo gosti lokalov lahko opravili preizkus alkoholiziranosti. V kolikor bodo preizkus opravili pozitivno (stopnja alkohola bo višja od zakonsko dovoljene), bodo s plakatom in nasvetom gostinskega osebja pozvani, da ne sedejo na vozniški sedež, temveč naj bi jih domov odpeljala trezna oseba ali pa bi za prevoz uporabili javni prevoz (taksi, avtobus, vlak).
- *v mesecu novembru:*
  - 15. novembra (na svetovni dan spomina na žrtve prometnih nesreč) bomo organizirali tiskovno konferenco (pred stavbo Mestne občine Celje), kamor bomo povabili medije, strokovno in laično javnost in vsem ponovno pojasnili problematiko alkohola v cestnem prometu. Zatem bomo vse prisotne povabili, da se pridružijo in skupaj z ustanovitelji projekta in dijaki srednjih šol simbolno po mestu Celje ponesejo križe (spomin na umrle v prometnih nesrečah v letu 2008 in 2009) in jih postavijo na posebej določeno mesto ter prižgejo sveče v spomin in opomin.
  - 16. novembra bomo člani Celjske interdisciplinarne akcijske skupine za varnost v cestnem prometu pozvali sodelavce v naših organizacijah, da se na Transfuziološkem oddelku Splošne bolnišnice Celje udeležijo posebne krvodajalske akcije, s katero bomo darovali kri za vse poškodovane osebe v prometnih nesrečah (seveda tudi za vse ostale) in s tem pokazali, da poleg vseh ostalih aktivnosti dejansko želimo pomagati tudi dobesedno – z darovanjem te življenjsko pomembne tekočine.

Seveda pa smo člani Celjske interdisciplinarne akcijske skupine za varnost v cestnem prometu pripravljene *organizirati in izvesti predavanje/predavanja* o odvisnosti od alkohola za vse, ki pri svojem delu prihajajo v stik z odvisnimi vozniki in bi želeli omenjeno problematiko bolje spoznati in morebiti v projektu tudi aktivno sodelovati.

S temi aktivnostmi, za katere upamo, da so zgolj začetek nečesa večjega, kar se bo razvijalo in morda širilo na območje cele države, želimo opozoriti na perečo problematiko pojava alkohola v cestnem prometu.

5 Zaključek

V prispevku smo prikazali statistične podatke o problematiki voznikov enoslednih vozil in pojava alkoholiziranih voznikov v cestnem prometu. V nadaljevanju pa smo opisali, kako smo se policisti lotili obeh problemov. Menimo, da lahko s preventivnimi aktivnostmi, ki zajemajo vse vrste aktivnosti, od poučevanja da osveščanja in ozaveščanja, dosežemo neko večjo stopnjo varnosti, vendar pa vsekakor to ni edina pot k manjšemu številu prometnih nesreč in posledic letih. Zagotovo je potrebno k temu pritegniti širšo družbeno skupnost, tako strokovnjake (ki vsak na svojem področju – vendar ne vsak zase, temveč vsi skupaj – storijo(-mo) vse za večjo prometno varnost), kot tudi laično javnost – udeležence v cestnem prometu, ki morajo prepoznati dejavnike tveganja v cestnem prometu, jih pričeti zavračati, predvsem pa jasno izločati tiste, ki se niso pripravljene ukloniti volji večine.

Prav zaradi tega smo na Celjskem tudi ustanovili Celjsko interdisciplinarno akcijsko skupino za varnost v cestnem prometu, katere namen je izvajati aktivnosti, ki bodo vodile v smer večje seznanjenosti s problematiko varnosti oz. nevarnosti v cestnem prometu, ozaveščenosti udeležencev cestnega prometa, obenem pa bomo poskušali z aktivnostmi, pojavnostjo v medijih in opozarjanjem pristojnih, tako na državnem kot lokalnem nivoju, vzbujati »slabo vest« tistim, ki bi lahko (ali celo morali storiti) več za varnost cestnega prometa in jih s tem »prisiliti« v večjo aktivnost za zagotavljanje boljših pogojev za večjo varnost v cestnem prometu.

6 Literatura

Resolucija o nacionalnem programu varnosti cestnega prometa za obdobje 2007 – 2011, sprejeta v Državnem zboru R Slovenije, št. 326-07/89-1/193
Statistični podatki Policije za obdobje 1999 – 2008
Statistični podatki Policije za obdobje 1999 – avgust 2009